

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: lausuntopyyntö 21.11.2016 STM/4524/2016

SÄTEILYLAIN KOKONAISUUDISTUS

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa seuraavaa:

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos haluaa kiinnittää sosiaali- ja terveysministeriön huomion erityisesti seuraaviin kohtiin:

1. Pelastustoimen tehtävät säteilyvaaratilanteissa

Säädösvalmistelussa ei ole ilmeisesti ollut mukana pelastustoimen edustajaa, vaikka pelastustoimella on keskeinen osa säteilyvaaratilanteiden pelastus- ja suojeletoimien toteuttamisessa sekä omalla organisaatiollaan, että ko. tilanteen yleisjohtajana. Pelastustoimen edustajan käyttö valmistelussa olisi ollut hyödyllistä.

2. Pelastustoimeen kohdistuvat kustannukset

Pelastustoimeen mahdollisesti kohdistuvia kustannuksia ei ole esityksessä arvioitu lainkaan. On kuitenkin ilmeistä, että kustannuksia syntyy ainakin varautumisesta: koulutuksesta, harjoituksista, kaluston hankinnasta ja ylläpidosta (mm. säteilymittarit ja suojarusteet, puhdistuslinjastot).

Mikäli laki tulee voimaan esitetyssä muodossa, syntyy lisää kustannuksia, mikäli säteilyvaaratyöntekijät (= koko operatiivinen pelastushenkilöstö) joutuu erityisen terveydentilan tarkkailuun jo ennakolta.

Arvaamattomia kustannuksia voi syntyä säteilyvaara-avustajien altistumisen jälkeisen tai omavalintaisen erityisen terveydentilan tarkkailusta. Tämä vastuu ei näkemysmme mukaan kuulu pelastustoimelle.

Koska pelastustoimen tuleva hallintomalli on vielä avoin, ei voida varmasti sanoa, olisivatko pelastustoimen kustannukset myös tulevaisuudessa kuntataloudessa vai käytettäisiinkö muuta hallintomallia (esim. ns. maakuntaverot).

3. Pelastustoimen henkilöstön käyttö säteilyvaaratilanteissa

Suomen pelastustoimella on laaja henkilöstöresurssi – operatiivisissa tehtävissä työskentelee n. 5.000 ammattihenkilöä ja n. 15.000 vapaaehtoistoimijaa (SM: pelastustoimen taskutilasto 2011 – 2015).

Pelastustoimen resurssien käytölle on ominaista tietty ennalta-arvaamattomuus: mitään yksikköä tai henkilöä ei voida ennalta määrätä minkään tietyn kohteen erityistilanteessa toimintaan hälytettäväksi. Onnettomuushetken tilanteesta riippuu, mitkä yksiköt ja henkilöt ovat käytettävissä esim. säteilyvaaratilanteeseen ja mitkä on jo sidottu muiden tehtävien (hälytysten) hoitoon. Tämän vuoksi pelastushenkilöstöön

kuuluville ei voida määritellä mahdollisessa säteilyvaaratilanteessa hoidettavia tehtäviä etukäteen.

Lakiluonnoksen esittämä ”säteilyvaaratyöntekijän” käsite on ulotettu koskemaan pelastustoimea – edellä olevasta johtuen se koskisi koko pelastustoimen operatiivista henkilöstöä eli yhteensä n. 20.000 henkilöä. Tämän henkilömäärän erityistä terveydentilan ennakkotarkkailua ei kyetä nykyisillä resursseilla hoitamaan.

4. Säteilyvaara-avustajien erityisen terveydentilan tarkkailun vastuun osoittaminen pelastuslaitoksille

Lakiluonnos osoittaa vastuun säteilyvaaratilanteen suojelutoimissa mukana olleiden erityisen terveydentilan tarkkailun sille pelastuslaitokselle, jonka johtamiin suojelutoimiin he ovat osallistuneet. Kyseiset henkilöt eivät yleensä kuulu pelastushenkilöstöön. Laajassa säteilyvaaratilanteessa säteilyvaara-avustajien määrä voi olla huomattavan suuri. Vastuun heidän mahdollisesta erityisestä terveydentilan tarkkailunsa toteuttamisesta tulisi kuulua ao. henkilön kotikunnalle/kotimaakunnalle ensisijaisesti vaaratilanteen aiheuttajan ja toissijaisesti valtion kustannuksella.

5. Pelastustoimen säteilyvaaratilanteisiin säteilyvaaratyöntekijöinä toimivien koulutus

Lakiluonnos antaa pelastustoimen henkilöstön säteilyvaaratyöntekijöiden koulutuksen direktio-oikeuden lain tarkoittamalle valvontaviranomaiselle. Tämä ei ole järkevää – ulkopuolisen tahon määräämä koulutus ei ota huomioon pelastustoimen muita koulutustarpeita, ei hyödynnä niistä mahdollisesti löytyviä synergiaetuja eikä myöskään henkilöresurssien rajallisuutta yhden erityisalan koulukseen.

Pelastustoimi ottaa mielellään vastaan opastusta ja neuvoja em. koulutuksen toteuttamiseksi.

Porvoossa 12.1.2017

Olavi Liljemark
pelastusjohtaja

Ilkka Eskelinen
paloinsinööri

Liitteet

Lomake uuden säteilylain hallituksen esityksen kommentointia varten